

گفت و گو با

غلامرضا گلی زواره*

✎ جناب عالی در خصوص بایسته ها و اقتضائات رسانه های

تبلیغ دینی و حوزوی چه دیدگاهی دارید و این بایسته ها و اقتضائات

مورد نظر شما چه تأثیری می تواند در جامعه دینی داشته باشد؟

● در مورد بایسته ها و اقتضائاتی که یک رسانه دینی و تبلیغی باید مراعات کند، باید بگویم که ما اول باید مقصد و هدف و انگیزه این حرکت را درک و شناسایی کنیم. در فعالیتهای تبلیغی مذهبی هدف و مقصد این است که حقایق برای مردم روشن گردد و این حقایق، در رشد و شکوفایی علمی، فقهی، فکری و مذهبی آنان اثر بگذارد و در ضمن، حرکتهای رسانه ای دشمنان، مخصوصاً تلاشهای تبلیغاتی استکبار خنثی گردد. یک فضای آرام و تلطیف شده ای در

* از دانش آموختگان حوزه و دانشگاه، نویسنده و پژوهشگر، دارای آثار بسیار در زمینه تاریخ و جغرافیای سرزمینهای اسلامی، شرح حال و بررسی افکار عالمان، حکیمان و عارفان نامور، تعزیه و سوگواری و مقوله های اجتماعی، تربیتی و فرهنگی که بخشی از این موضوعات، در قالب و هیأت مقاله در مجله ها و روزنامه های کشور، چاپ و بازتاب یافته و بخشی در قالب و هیأت کتاب، از جمله: ارزیابی سوگواریهای نمایشی، جغرافیای تاریخی و سیاسی آسیای مرکزی، آشنای عرشیان (زندگی و اندیشه حکیم میرزا مهدی الهی قمشه ای) سرزمین اسلام (شناخت اجمالی کشورها و نواحی مسلمان نشین) جرعه های جانبخش (درباره علامه طباطبائی) کوفه پایگاه شیعیان، بیت المقدس مصلا پیامبران، ناین گوهر کویر، سیمای چهارمحال و بختیاری، شهید مفتاح تکبیر وحدت، شهید مدرس ماه مجلس، غواص اقبانوس اندیشه (زندگی و افکار علامه محمدتقی جعفری).

جامعه به وجود بیاید که در آن فضا مردم بتوانند مستقلاً و بهتر به مسائل خودشان و دستیابی به حقیقت‌ها بکوشند و در جهت توسعه معنوی و رشد خودشان گام بردارند. با این مقدمه می‌توان به این نکته توجه کرد که رسانه‌ها به اصطلاح به خوبی می‌توانند در یک حرکت عظیم، تحت عنوان «دانشگاه انسان‌سازی» مشارکت داشته باشند و جامعه را به سوی تعالیم و ترقی علمی و فرهنگی و به سوی یک استقلال واقعی سوق بدهند؛ اما این مسائل باید‌ها و نبایدها و شرایطی را می‌طلبد و فضایی را خواستار است که اگر آنها محقق نگردد رسانه به مقصد خودش نمی‌رسد.

❖ فضای مطلوب و ایده‌آل برای مجله حوزه چه می‌تواند باشد؟
مهم‌ترین نکته در این زمینه که رسیدن به این فضای مطلوب را هموار و مساعد می‌سازد کدام است؟

● رویکرد مجله در مسأله تبلیغ، باید به امور مهم و نکته‌هایی باشد که درجه اول اولویت است،

۱. برای نیازشناسی و نیازسنجی برنامه‌ریزی شود و برای مسائل جامعه نیازشناسی شود و موانع موجود در راه تحقق آنها هم شناخته شود.

۲. میزان انتشار مجله در جامعه و انعکاس آن در بین اقشار و مخاطبان ارزیابی شود.

۳. مخاطب جدید بیابد و احیاناً در بازیابی مخاطبان گذشته اقدام کند.

۴. در مسائل تبلیغی و فرهنگی از کارهای موازی و تکراری باید پرهیز و اجتناب شود و کارها و برنامه‌هایی مجدداً هزینه و ساخته و پردازش نشود.

۵. مجله‌ای که هدف مذهبی دارد و می‌کوشد بنیانهای دینی را تقویت و ترویج کند، باید به اصطلاح، بایسته‌های بیش‌تری را رعایت کند و ابزارهایی را به کار گیرد که اطمینان خوانندگان را بیش‌تر و بهتر جلب کند.

۶. رویکرد مجله باید به مسائلی از قبیل جهان اسلام باشد و برای مشکلات جهان اسلام، مشکلات کشورهای اسلامی با دولتهای دیگر و نیازهای معنوی و فکری لازم برنامه ریزی کند. *مجله حوزة* نیازهای معنوی و فکری لازم برنامه ریزی کند. مجله حوزه، باید از دیدگاه تبلیغی به مسائل اصلی جهان اسلام رویکرد اساسی داشته باشد.

ما حدود ۱/۵ میلیارد مسلمان داریم که در بسیاری از کشورهای جهان با اکثریت مسلمان و یا با اقلیت مسلمان، اقامت دارند هر کدام از این اقشار با یک شیوه تبلیغی بخصوص ارتباط دارند. از این جهت، نیازشناسی درباره آنها باید به دقت انجام بگیرد. در بدو کار شناسایی موقعیت این کشورها، موقعیت اجتماعی، روابط مردم با دولتها و با یکدیگر و آداب و رسوم که در آنها حاکم است، باید صورت گیرد و رسانه های دینی باید در این زمینه برنامه ریزی داشته باشند.

۷. مسأله دیگر آشنایی مبلغان با باورها و اعتقادات کلیه مسلمانان در کشورهای مختلف است. ممکن است برخی از مسلمانان کشورهای دیگر، یکسری اعتقاداتی داشته باشند که با اصول اسلامی منافاتی نداشته باشد، باید مبلغ با آنها آشنایی پیدا کند، تا اصطکاک در قلم، بیان و... وی با آنان پیش نیاید و این از وظایف مجله حوزه است که باید اطلاع رسانی کند و طلاب را در جریان قرار دهد.

۸. در برخی از کشورها، مسلمانان در اقلیت هستند و در رویارویی با اکثریت، به دلیل نداشتن اطلاعات کافی، دچار حقارت می شوند و وظیفه نشریات دینی، از جمله مجله حوزه است که به آنان اطلاع رسانی کنند بخصوص مسائل کلامی را در حد لازم به آنان بیاموزاند، تا در گفت و گوها، از مجادله احسن برخوردار باشند.

۹. مسأله دیگر این که: در کنار نیازشناسی «منبع شناسی» هم مهم است بعضی از فعالیت های تبلیغی منابع خاصی را می طلبد بعضی، منابع کلامی لازم دارد، برخی مسائل سیاسی و افشاگری را می طلبد و در برخی از مسائل به تفسیر و بررسی روایات نیاز داریم. این امر مهم، از عهده رسانه دینی

برمی آید. مجله حوزه باید در این عرصه تلاش ورزد.

۱۰. مجله حوزه از ابزار تبلیغی مختلفی باید استفاده کند. رسانه ها، رایانه ها و شبکه های بین المللی، حتی به زبانهای گوناگون باید مورد توجه باشد و ابزارهای تبلیغی، تنها ادوات و اشیاء نیستند. گاهی، مثلاً، یک فکر درست، یک بنیان منسجم، یک برنامه ریزی دقیق، می تواند یک ابزار تبلیغی باشد. اگر یک مجله ای یک برنامه ریزی کلان و فکری استوار و محکم نداشته باشد، هرگونه ابزار و امکاناتی هم داشته باشد، موفق نخواهد بود. باید مدیریت و سازماندهی و پیش بینی اهداف و رسیدن به اهداف مورد نظر و مدنظر قرار بگیرد.

۱۱. شناسایی ابزارهای تبلیغی دشمنان از دیگر مسائل مهم است.

۱۲. در کنار مسائل فوق استفاده از نیروهای فکری برجسته و تجارب آنها در

داخل و خارج، باید در سرلوحه کار قرار بگیرد. برخی، در گذشته تأثیرات فراوان بر روی حتی کشورهای خارج داشته اند. نمونه بارز آن شیخ احمد قمی است، که از همین چهارمردان قم، به تایلند رفت و به تبلیغ روشهای عملی و در نتیجه جذب عده ای گردید. و اکنون حدود ۵ میلیون مسلمان در تایلند وجود دارد که ثمره آن مجاهدت است. و آرامگاه وی در تایلند است و مورد احترام همه اقوام تایلندی. مجله حوزه، گاه به معرفی شخصیتهای نقش آفرین در خارج از کشور پرداخته که باید ادامه بیاید.

🔍 : با این نگاهی که شما به برخی الزامات کارآمدی و موفقیت

مجله داشتید، به نظر تان نقاط قوت مجله حوزه در طول دو دهه انتشار

چه بوده است؟

● در مورد نقاط قوت مجله باید بگویم:

۱. با روشی که در پیش گرفته و مطالبی که عرضه کرده، موفق شده است بسیاری از مشاهیر و دانشمندان را به خودش جلب کند و برخی نویسندگان و محققان

- بزرگ، مجله حوزه را به عنوان یک منبع و مأخذ مهم مورد استناد قرار داده‌اند.
۲. مصاحبه‌هایی که با شخصیت‌های مهم انجام شده است، بسیاری از نقاط مبهم در تاریخ معاصر را روشن کرده است. این مصاحبه‌ها و نکته‌هایی که در آنها طرح شده مدارک بسیار ارزش مندی است برای تنظیم تاریخ معاصر.
- پس مصاحبه‌ها یکی از کارکردهای خوب مجله حوزه است که امیدوارم با برنامه‌ریزی بیش‌تر، تداوم یابد.
۳. همچنین مباحثی که مجله حوزه در عرصه فرهنگ و اندیشه مطرح می‌کند، بسیار مهم است که باید به مسائل مورد ابتلای جامعه بیش‌تر پردازد و درباره آنها موضع‌گیری داشته باشد و به برخی از مسؤولین، هشدارهای لازم را بدهد.
۴. همچنین مخاطبان بسیار خوبی را در طول سالهای قبل پیدا کرده بود که بسیار مهم است. علاوه بر طلاب، دانشجویان و دانشگاه‌ها هم پی‌گیر این مجله هستند و به مطالب آن استناد می‌کنند.
- مجله حوزه علاوه بر نکات مثبت دارای ضعف‌هایی است که امیدوارم مورد توجه قرار گیرد و رفع شود:
۱. مجله از هدف اصلی خودش فاصله گرفته است که شاید علت‌های گوناگونی داشته باشد.
 ۲. مقداری از بار علمی مجله کم شده است.
- امیدوارم علت این نقطه ضعف‌ها پیدا شود و برطرف و جبران گردد.
- به امید آن‌که مجله بتواند مقتضیات زمان و مسائلی را که در داخل حوزه‌ها و در کشور و در جهان اسلام اتفاق می‌افتد، مدنظر داشته باشد و به مخاطبان بهتری دست پیدا کند.
- ان شاء الله مجله در آینده، پربارتر و متنوع‌تر و غنی‌تر بشود و به راه خود ادامه بدهد.